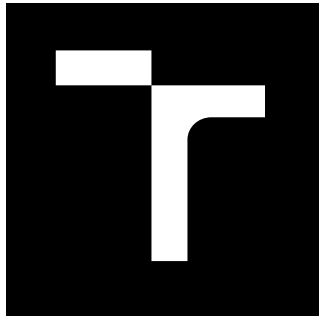

gli
llli
gl
it
ittc
l
chh
glitch

uuuuuuuu
urb
rbrbrbrbrbrbr
rbann
niiiizmu
zmmus
urbanizmus

hhhel
helen
elll
helen

kukkkku
kuku'ová

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA ARCHITEKTURY

FACULTY OF ARCHITECTURE

ÚSTAV URBANISMU

DEPARTMENT OF URBAN DESIGN

RUINY DISKOTÉKY A ARCHITEKTURA NOCI

RUINS OF DISCO AND ARCHITECTURE OF THE NIGHT

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Helena Kukuřová

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

Ing.arch. MArch Jan Kristek, Ph.D.

BRNO 2025

Zadání bakalářské práce

Číslo práce: FA-BAK0041/2024
Ústav: Ústav urbanismu
Studentka: **Helena Kukuřová**
Studijní program: Architektura a urbanismus
Studijní obor: bez specializace (do roku 2022)
Vedoucí práce: **Ing.arch. MArch Jan Kristek, Ph.D.**
Akademický rok: 2024/25

Název bakalářské práce:

Ruiny diskotéky a architektura noci

Zadání bakalářské práce:

Bruno Taut, oťfesen událostmi první světové války, snil o nové spirituální architektuře. Ve svém manifestu Die Stratdktrone z roku 1919 a v sérii prací Alpine Architektur z roku 1920 publikoval řadu skic komunitních center – sekulárních chrámů – vyzařující vlastní vnitřní světlo. Krystalické zářící bubliny nám měly pomoci překonat limity materialismu a dát zapomenout na ideologické a sociální rozpory díky nové prostorové zkušenosti a náboženství světelné architektury. Architektura, která není utvářena denním světlem, ale jejímž materiálem je vlastní elektrické osvětlení, má předobraz, tak jako mnoho jiných moderních architektonických inovací, v experimentech světových výstav konce 19. století.

Po druhé světové válce se do repertoáru radikálních architektů dostává kromě světél také projekce a reprodukováný zvuk. Multimediální technologie jsou objeveny reformisty jako prostorová strategie pro kolektivní smyslové zážitky. Konstruovali pomocí světél a zvuku dočasněprostorové situace se záměrem dosáhnout transformativní společenské zkušenosti. Avantgardníuskupení typu Superstudio začala experimentovat s tanečními kluby jako s místy osvobození odsociálních a kulturních norem. Diskotéka pro ně byla politicky angažovaným prostorem, kde bylo možné testovat nové ideje a technologie. Jedním z nejznámějších příkladů je Space Electronic, realizace jiné italské architektonické skupiny 60. let – Gruppo 9999. Space Electronic byl přes den školou architektury a po setmění nočním klubem – nebo přesněji řečeno multimediálním prostředím pro happeningy, koncerty, architektonické události, jam sessions a divadlo. Cílem bylo najít východisko ze slepé uličky komercializace modernismu. Dělo se tak díky testování nových nástrojů politické a sociální změny. Dnes je diskotéka, tak jako mnoho jiných nekonformních myšlenek minulosti, plně rekonstruována jako místo komerce a konzumerismu.

V průběhu semestru budeme zkoumat možnosti pro utváření hybridních prostorů oscilujících mezi scénografií a architekturou, mezi dočasností a trvalostí, mezi situací a místem, mezi subjektivní a kolektivní zkušeností. Budeme se ptát, zda je dnes ještě možné představit si architekturu učenou pro testování nových společenských situací? Cílem práce bude návrh nové kulturní instituce, nového brněnského „klubu“, v němž se uplatní metody stavitelství i metody typické pro scénická umění.

Rozsah grafických prací:

Úkol bude sestávat ze standardních projektových částí: analýzy, tvorby konceptu a návrhu.

- průvodní zpráva
- situace širších vztahů
- situace 1:500
- půdorysy podlaží 1:200
- charakteristické pohledy a řezy 1:200
- perspektiva / axonometrie exteriéru
- perspektiva / axonometrie interiéru
- stavební detail – řez fasádou 1:25
- model 1:500

Seznam literatury:

KRIES, Mateo; EISENBRAND, Jochen a ROSSI, Catharine (ed.). Night fever: designing club culture : 1960 - today. Weil am Rhein: Vitra Design Museum, 2018. ISBN 978-3-945852-24-8.

NOLAN, Callum. Radical Disco: A Social, Political and Architectural Phenomenon. Online. 2022.

Dostupné z: https://issuu.com/callumnolan/docs/radical_discos. [cit. 2024-12-13].

NEUMANN, Dietrich a SWILER CHAMPA, Kermit. Architecture of the Night: The Illuminated Building. Prestel, 2003. ISBN 978-3791325873.

THORNTON, Sarah. Club Cultures: Music, Media and Subcultural Capital. Multi-user ebook. Oxfordshire, Great Britain: Marston Lindsay Ross International, 2003. ISBN 978-0-7456-6880-2.

WARK, McKenzie. Raving. Praha: Tranzit, 2024. ISBN 978-80-87259-62-7.

Termín zadání bakalářské práce: 10.2.2025

Termín odevzdání bakalářské práce: 12.5.2025

Bakalářská práce se odevzdává v rozsahu stanoveném vedoucím práce; současně se odevzdává 1 výstavní panel formátu B1 a bakalářská práce v elektronické podobě.

-----	-----	-----
Helena Kukuřová student(ka)	Ing.arch. MArch Jan Kristek, Ph.D. vedoucí práce	doc. Ing. arch. Karel Havlíš vedoucí ústavu
-----	-----	-----
V Brně dne 10.2.2025		Ing. arch. Radek Suchánek, Ph.D. děkan

Ďakujem svojmu vedúcemu a všetkým pedagógom za cenné rady.

Ďalej ďakujem všetkým kamarátom, rodine a tým, s ktorými sme v tom boli spolu.

Prehlasujem, že predložená práca je mojim dielom, ktoré som vypracovala samostatne.

V Brne dňa 11/05/2025
Helena Kukuľová

Tanečné a hudobné kluby predstavujú miesta úniku od každodennosti, reálna a poskytujú príležitosť žiť prítomný moment. Tento efekt dosahujú prevažne audovizuálnymi a scénickými efektmi, ktoré sú samy o sebe nosnou zložkou architektúry daného miesta. Kluby nám umožňujú fungovať mimo daných spoločenských a priestorových noriem, sú miestom experimentácie a tvorivej kolektívnej imaginácie. Práve vďaka ich vlastnosti testovať nové/iné spoločenské situácie ich vnímame ako „odtrhnutie z reality“, ako *otherworld*, teda ďalší svet.

Pre eventové priestory ako kluby je charakteristickým trendom využívanie opustených alebo nepotrebných objektov s industriálnou alebo inou pôvodnou funkciou. Je pochopiteľné, že ruina predstavuje ideálne zázemie pre *otherworld*, keďže sa už stala nepotrebnou súčasťou urbánnej krajiny. Myslím si však, že vkladanie programov, ktoré sú vnímané ako zážitkové alebo performatívne a mimoreálne, nevyužívajú kreatívny potenciál ruiny ako fyzického *otherworldu*. Práve preto klub v ruine ako typológiu vnímam aj ako metaforu pre alternatívnu priestorovú organizáciu, pre iné performovanie priestoru. Takéto uvažovanie o preistore umožňuje vnímať ruinu ako potenciálny zárodok iných spoločenských a priestorových vzťahov. Tento potenciál sa prejavuje možnosťou nezaradiť objekty naspäť do „reálneho“ sveta, ale naopak, pozitívne parazitovať na ich zlyhávaní. Takéto nevyužívané a častokrát opomínané či zavrnuté objekty-ruiny konceptualizujem ako *urban glitch* a väčšinový prístup objekty znovu zaradiť a zahľadiť stopy ako *purified identity*.

Purified identities meet an urban glitch

Ruina prestavuje v urbanizovanom prostredí sídliska tzv. *urban glitch*, chybu, špinu, nekonformnú masu hmoty. Prekáža, musí sa obchádzať, vzbudzuje strach a nikto do nej nechce vstupovať. Nie je bezpečným prostredím pre deti a priťahuje pochybných ľudí. Prežíva vo vlastnej odpudivosti.

Obyvatelia sídliska, tzv. *Purified identities*, sú nešťastní zo vzniknutej situácie v ich susedstve. Ich životy sa natoľko uzavreli do ich osobných príbytkov, že im pred očami schátralo nákupné stredisko, ktoré poskytovalo množstvo príležitostí trávenia voľného času a stretávania sa. Boja sa, že ak sa nepremení na modernú bytovku so živým parterom, už nikdy sa rany minulosti úplne nezahoja. Vo svojom vnútri stredisko už dávno odvrhli.

Urban glitch

Urban glitch predstavuje chybu v urbánnej krajine. Niečo sa pokazilo a kúsok architektúry už neslúži svojmu pôvodnému účelu. To však samo o sebe nepredstavuje povahu *glitchu*. *Urban glitch* totiž vôbec odmieta slúžiť svojmu účelu, odmieta sa podriaďovať definovanej funkcii. V urbánnej krajine je ale nadbytočný a mal by sa podriaďovať celku. Inak zanikne, splynie, zaradí sa. To však svedomito odmieta, odmieta si vybrať jednu identitu a vzdať sa svojich mnohostí. Práve v týchto kvalitách leží jeho potenciál na kreatívnu zmenu, na experimentáciu s obývaním priestoru.

Urban glitch stelesňuje nekonformné telo, ktoré teoretizuje *Glitch* feminizmus.

Ten konceptualizuje chybu v systéme ako kreatívny potenciál na zrod iného, mnohejšieho sveta. Ako dočasnú platformu pre seba-realizáciu nekonformných tiel vníma virtuálny priestor.

Človek sa nerodí ako *glitch*, ale stáva sa ním.

Takisto, architektonický objekt/telo sa nerodí ako *glitch*, ale stáva sa ním. Architektonický objekt sa rodí ako naprogramovaná súčiastka architektonickej alebo urbánnej krajiny, ktorá funguje v rámci stroja väčšinovej spoločnosti. Postupom času sa však môže ocitnúť v oblasti *glitchu*, vo vylúčení. Odmietne pracovať v mene celku a začne vystupovať z davu. Prestane byť efektívna.

Tento *glitchovaný* architektonický objekt, nazývaný *urban glitch*, prestáva mať definovaný program, v prenesenom slova zmysle prestáva mať pevne uktovnenú identitu. Nie je už tým, akého ho naprogramovali, preberá rôzne programy, ktoré ho skôr či neskôr privádzajú do bodu skratu, kolapsu. Postupne vyzlieka jednotlivé vrstvy, ktoré ho zväzovali a dostáva sa do stavu, v ktorom na seba dokáže obliekať mnohosť sociálnych koží. Performovanie iných tiel je protetické, transormuje samo seba a je transformatívne pre okolie. Týmto prizýva, rozširuje sa a expanduje. Zároveň však šokuje svojou tekutosťou.

Glitchované telá takisto odmietajú "rétoriku inkluzie". Chcú zapadnúť aj napriek svojim odlišnostiam. *Urban glitch* však túto rétoriku odmietať nemusí, keďže nemusí čakať na to, keď mu spoločnosť vytvorí priestor na existenciu. Zo svojej podstaty si priestor sám utvára, mení sa len jeho identita. Je

chybným priestorom, ktorý však koexistuje s normálnym priestorom vo verejnej sfére. To však neznamená, že mu koexistencia zaručuje prijatie z pohľadu *purified identities*.

Purified identities

Purified identities/purifikované identity vystupujú ako súbor jednotlivých pohľadov a zároveň aj celkový prístup k spoločenskému priestoru. Purifikácia v ich názve preberá významy spomínané v knihe *The uses of disorder*. Predstavuje na jednej strane purifikovanú, čistú identitu jednotlivca a zároveň aj purifikovaný/vyčistený výrez sveta, v ktorom sa táto identita je ochotná a neskôr aj schopná pohybovať.

Purifikované identity sú, podľa Sennetta, výsledkom prenášania adolescentného strachu z neznámych do dospelého strachu z konania mimo dopredu definovaných situácií. Toto prenášanie sa však do značnej miery deje aj vďaka urbánnej alebo architektonickej krajine, v ktorej žijeme. Uzatváraním sa do súkromných priestorov, ktoré sú buď rodinné alebo monofunkčné, častokrát sociálne homogénne, sa zo sociálneho života čoraz väčšej skupiny ľudí vytráca priama skúsenosť s neplánovanými interakciami. V purifikačnom procese teda hraje rolu aj monofunkčné, moderné mestské plánovanie.

Poriadok je hlavnou výhodou purifikovanej identity. Nič ju neohrozuje vo svojich každodenných vzorcoch správania. Akonáhle sa však dostane do konfliktu s náhodou, neporiadkom a nevysspytateľnosťou, príde k zamrznutiu, k nemožnosti konania. Môže si vybrať, či sa s novou skutočnosťou konfrontuje, alebo sa uchýli k

starému ideálu purifikovaného komunitného nažívania.

Purified identities meet an Urban glitch

Na základe predošlých úvah je možné predpokladať, že *urban glitch* a *purified identities* sú nezlúčiteľné spoločenské a priestorové fenomény. *Urban glitch* do svojich útrob nepozýva purifikovaný pohľad a purifikovaná identita zas odmieta neistú konfrontáciu.

Situácia nezlúčiteľnosti *purified identities* a *urban glitchu* sa dokáže premeniť, ak bude *urban glitch* vnímaný ako katalyzátor zmeny, funkčný prvok urbanizmu, namiesto nezvrátiteľnej chyby, ktorá potrebuje byť napravená. Ak na inakosť/ďalšosť bude nazerané ako na potenciálne dejisko (ihrisko a bojisko zároveň) zdieľaného života, potom sa odhalí plodnosť *urban glitchu*, obsahujúceho mnohosť funkcií. Práve jeho mnohosti znamenajú, že sa otvára rozličným identitám a prístupom.

Ako je možné *urban glitch* transformovať bez deštrukcie a umožniť mu, aby sa stal takisto transformatívnym vo vzťahu k purifikovaným identitám? Premena vzťahu týchto dvoch fenoménov stojí na ich vzájomnej závislosti jeden od druhého. Ponúka sa argument, že ak je *urban glitch* živým organizmom, je nutné ho nechať žiť, bez vonkajšieho zásahu, svojim prirodzeným životom. To však v aktuálnom urbánom prostredí, v ktorom *glitch* rastie, nie je možné, pretože jeho náchylnosť k deštrukcii a k vymazaniu jeho histórie ohrozuje jeho kreatívny priestorový potenciál. Na druhej strane, ak zo strany purifikovaných identít neexistuje potreba sa o *urban glitch* starať, pretože existujú

priestory mimo neho, ktoré uspokojujú všetky potreby, k transformácii vzťahu nedôjde. Vzájomnosť nedostane priestor. Strach z neznámeho/ďalšieho prestáva mať zmysel, pokiaľ to ďalšie už existuje vo vnútri normálneho priestoru. Ak sa urban glitch deje, potrebuje zvedavosť a záujem, narozdiel od ľútosti a odcudzeného nadhľadu. Poskytuje platformu pre napravenie vzťahu k inakosti a k prekonaniu normatívnych spôsobov organizovania priestoru. Zároveň odmieta riešenia, ktoré sú hnané túžbou po otrockom bezpečí a zabezpečení, umožnených dostatočným materiálovým zabezpečením. Urban glitch sa nechce premeniť na miesto, ktoré bude používať nadbytok na prehlbovanie strachu a odcudzenia. Namiesto toho sa túži spolupremeniť na ďalšie/iné miesto. Spolu s purifikovanými identities bude tvoriť dejisko komunitného diela.

Urban glitch ako priestor starostlivosti

Urban glitch a purifikované identity musia uznať, že sa potrebujú. Dá sa však zájsť ešte ďalej a tvrdiť, že medzi nimi musí vzniknúť vzťah založený na vzájomnej starostlivosti. Práve starostlivosť jeden o druhého dokáže kultivovať priestorovú a komunitnú imagináciu.

Najprv však treba zmeniť pohľad na starostlivosť, predovšetkým na to, v akých priestorových sférach a kontextoch sa odohráva. Starostlivosť sa prevažne koncentruje v súkromnej sfére a nevychádza von, do verejného priestoru. Starostlivosť sa viaže na ľudí a veci, ktorí a ktoré nám boli dané „do opatery“ dopredu, na rodinné väzby alebo vlastnícke práva. Na všobecnú, ekologickú a prírodnú starostlivosť nie sme

zvyknutí, pretože tá predpokladá starostlivosť bez vlastníctva. Práve urban glitch má potenciál stať sa miestom starostlivosti, ktorá nie je vlastnícka, ale performovaná.

Performovaná starostlivosť tedanezávisí na osobnom vlastníctve, ale na priamom kontakte s objektmi starostlivosti. Táto starostlivosť pripúšťa komunitné vlastníctvo a zároveň nepredpokladá presne určenú formu tejto starostlivosti. Je procesuálna, očakáva nepravidelnú intenzitu a predovšetkým lokálnu iniciatívu starať sa. Performovaná starostlivosť neprekáža, pramení z potreby praktizovať svoje schopnosti. Predstavuje nový a odlišný spôsob trávenia času a práce. Urban glitch je miestom, ktoré to umožňuje, pretože poskytuje priestor, ktorý od nás nič neočakáva.

Sennett takisto vo svojich úvahách o starostlivosti rozlišuje dva druhy, starostlivosť pre niekoho (caring for) a starostlivosť o niekoho (caring about). Prvý druh starostlivosti (caring for) v sebe obsahuje mocenský vzťah, medzi tým, kto sa starať a tým, o koho je postarané. Predstavuje takú starostlivosť, ktorá zabezpečuje, ktorá je cielená na uspokojenie konkrétnych potrieb. Na druhej strane, starostlivosť o (caring about) je predstavou o takej starostlivosti, ktorá existuje mimo mocenské štruktúry a je bližšie k zvedavosti a záujmu. Tento druh starostlivosti vedie k tomu, že záujem a zvedavosť rastú, alebo sú intenzívnejšie práve v strete s nepredvídateľnou a inou skutočnosťou, ktorú je treba preskúmať.

Prepojenie performovanej a zvedavej starostlivosti stiera hranice starajúceho sa a staraného, pretože obe skupiny potrebujú rovnakú mieru slobody na vznik tejto starostlivosti. Práve do tohto vzťahu vstupujú urban glitch a purifikované identities ako starajúce sa aj starané o zároveň. Je však nevyhnutné vnímať ich ako nepravidelne premenlivé veličiny s nepravidelnou mierou iniciácie záujmu a responzivitou. Stávajú sa tak živými organizmami zdieľanej urbánnej/prírodnej krajiny. K živému a prírodnému nepristupujeme ako k vlastnému, to však neznamená, že sa o živé nie je možné starať. Ak urban glitch a purifikované identities vystupujú ako pevne zadané a nemenné veličiny tohto vzťahu, nedokážeme ich považovať za živé. Purifikované identities však nemusia byť nemenné a takisto urban glitch dokáže vystupovať ako živý organizmus urbánnej kreatívnej transformácii.

Práve k tomuto urban glitch svojou prítomnosťou pozyva. Priznáva, že rastie, je prírodný a živý. Nie je objektom s dátumom spotreby, ale skôr environmentom a verejným priestorom. Je príležitosťou na odlišné nazeranie na abstrakciu urbánneho/prírodného priestoru. Vo vnútri rozparcelovaného mesta poskytuje priestor na nádych, na trávenie spoločného času, na skúmanie toho, ako sme pracovať a zdieľať. Je kolektívnym dielom, pretože purifikované identities ako spoluautorov urbánneho glitchu prizýva naspať k jeho koreňom, aby sa oň postarali. Je nečistý, ale nestojí v opozícii k purifikovaným identities. Stojí mimo ne a trpezlivo čaká na svoj osud. Po prvýkrát tak purifikované identities budú mať možnosť

prísť do stretu s prostredím urban glitchu a budú musieť uvažovať nad tým, ako s ním zaobíť. Budú niť sebazodpovednosť, budú musieť vyjednávať.

Virtuálna komunitná identita

Vzťah založený na vzájomnej performovanej starostlivosti, ktorá je performovaná a zvedavá, vylučuje existenciu purifikovanej, jasne a dopredu definovanej komunitnej identity. Vykonštruovaná spoločná identita „nás“ ako komunity totiž zároveň nedovoľuje prepúšťať do svojho vnútra iné a nové impulzy a charakteristiky. Funguje ako obraz mytickej solidarity v rámci komunity, ktorá nie je inkluzívna a práve preto sa dokáže držať pri živote. Nezničiteľnosť jej pevných základov je jej jedinou istotou.

Russell aj Sennet sa vo svojich textoch, i keď každý po svojom, dostávajú k dôležitosti virtuálna pri budovaní nových svetov, respektíve pri búraní toho starého. Glitch feminizmus pracuje s virtuálnou sférou ako s miestom performovania ľubovoľných identít, predovšetkým tých, ktoré sa nezmenia do fyzického sveta. Internet sa stáva útočiskom pre nekonformné telá, pre spoločenské glitche. The uses of disorder ponúkajú model komunity, ktorý vníma konflikt a priamu skúsenosť so sociálnymi situáciami ako nevyhnutnú a zároveň jedinú zložku jej existencie a definície. Takýto druh komunity teda takisto vytvára priestor pre pluralitu identít, pretože zároveň počíta s interakciou a kreatívnou konfliktosťou týchto identít. Pojem virtuálna tu nepredstavuje iba existenciu tvorenú pomocou počítačových technológií v opozícii k fyzickému/reálnemu

svetu. Vo svojom širšom význame virtuálny znamená, že niečo je takmer totožné jeho opisu, no nie je ešte alebo úplne v súlade s jeho striktnou definíciou. Predstavuje teda akési smerovanie k zadefinovanosti, ktorá sa však nikdy dokonale nenaplní. Koncept virtuálnej identity teda obsahuje jednak snahu vlastníť/nosiť a byť si vedomý nejakej identity, no zároveň chápať, že táto identita je stále neúplným a nedokončeným procesom stávania sa.

Virtuálna komunitná identita je založená na uznaní nedokončenosti jednotlivých identít a existuje na mieste, ktoré umožňuje perforomovať túto nedokončenosť. Mýtická identita sa nikdy nestane úplnou charakteristikou komunity, iba nedohľadným cieľom procesu jej stávania sa v priestore. Táto stávajúca virtuálna identita je predmetom neustálej komunitnej starostlivosti, ktorá sa pýta na vývoj a potrebu samej seba. Ak pripúšťame virtualitu identít, nevyhnutne s tým máme zodpovednosť performovať zvedavú starostlivosť.

Urban glitch sa môže stať dejiskom aktualizácie vzájomnej identifikácie, performovania iných identít, ktoré sa tak stanú predmetom záujmu vo vzťahu k už prítomným identities. Smú sa navzájom prerastať, konfrontovať, dopĺňať, premieňať a podporovať. Vzájomná starostlivosť sa tak môže dostať aj mimo hranice urban glitchu a vstupovať do ďalších situácií v urbánnej/prírodnej krajine. Purifikované identity sa tak spolu s urban glitchom premenia na virtuálne komunitné dielo, ktoré bude tvoriť a udržiavať performovaná zvedavá starostlivosť.

Použitá literatúra:

RUSSELL, *Legacy*, 2023. *Glitch feminismus: manifest*. Praha: Utopia libri. ISBN 978-80-908192-7-6.

The Uses of Disorder: Personal Identity and City Life, 2021. Verso Books. ISBN 9781839764080.

MONU: *UNFINISHED URBANISM*, 2022. Roč. 1., č. 35.

Urban glitchom je v tomto prípade objekt bývalého obchodného domu Letná v mestskej časti Brno-Bystrc. Mestská časť sa nachádza severozápadne od centra Brna a je najväčším katastrálnym územím mesta. Obsahuje množstvo rekreačných oblastí, medzi inými zoo či Brnenskú priehradu, no súčasne bojuje s nedostatočne fungujúcim komunitným životom. Dominantnou funkciou Bystrce je obytná funkcia.

OD Letná bol postavený ako súčasť panelovej výstavby v Brne v roku 1984. Neskôr, po zmene politického režimu, sa jeho funkcia ako lokálneho strediska služieb začala oslabovať a približne od prelomu storočia začal postupne chátrať. Dlhšiu dobu fungoval ako sklad pneumatík, čo úplne nepomohlo pri vypuknutí požiaru v dome v roku 2019.

Objekt bol odjakživa vo vlastníctve mesta, avšak v roku 2017 ho získala súkromná spoločnosť B.Letná s.r.o. Tá plánuje od roku 2019 na jeho mieste postaviť sedempodlažnú bytovku, čím by sa výrazne zvýšil vizuálny objem momentálne trojpodlažného objektu. Posledná dostupná informácia hovorí o dokončení bytového domu v roku 2024. Aktuálne však objekt naďalej chátra bez výraznejšej stavebnej aktivity.

Z konštrukčného hľadiska ide o montovaný železobetónový skelet typu MS-OB, ktorý je charakteristický rovným podhľadom vďaka jednotnej hrúbke stropných dielcov a prievlakov. Je zložený z dvoch dilatovaných častí so spoločnou dĺžkou približne 75 metrov. Dom je založený v strmom svahu, lemovaný zo západnej a východnej strany pozemnou komunikáciou. Svah prekonáva charakteristická rampa vedúca z ulice Černého a zastávky hromadnej dopravy Filipova k vstupu do základnej školy Laštůvkova. Priestranstvo pri južnej strane objektu sa momentálne využíva ako parkovacia plocha a zo severnej časti je objekt kvôli členitému terénu prakticky nedostupný.

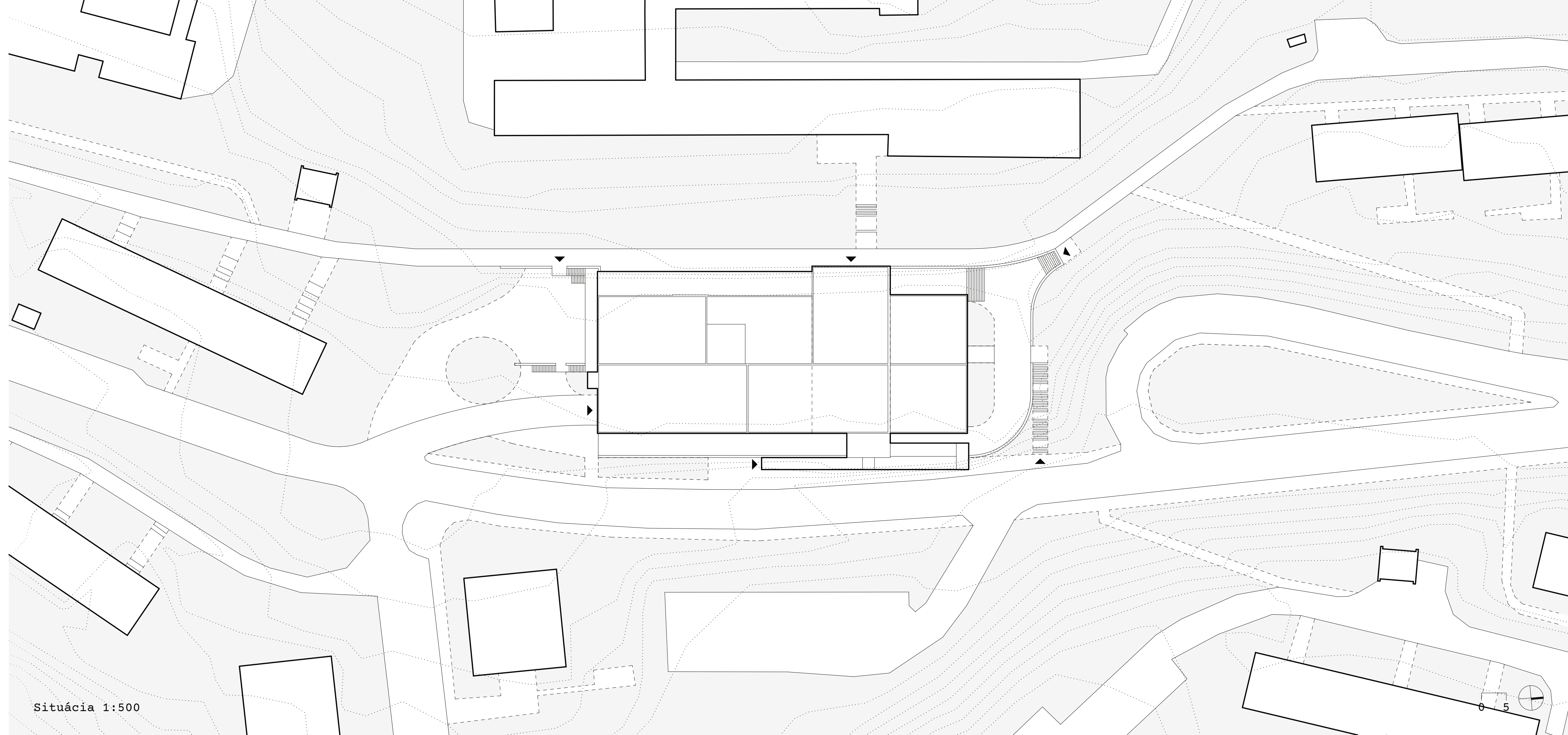
Pri výbere programu som vychádzala z vlastnej koncepcie komunitného diela. Komunitné dielo z vlastnej podstaty program odmieta, pretože ho samo utvára svojou prítomnosťou a angažovanosťou. Mojim cieľom teda bolo pretvoriť ruinu takým spôsobom, že k tejto prítomnosti bude prizývať, no zároveň nebude poskytovať dokončené štádium priestorovej organizácie v podobe určenej funkcie. Bude sa pohybovať v neistej liminálnej sfére a práve vďaka tomu poskytovať bohatosť možností a zameraní. Ruina tak bude podhubím pre komunitný *otherworld* namiesto toho, aby ho prekrývalo iluzívnou vrstvou komunitnej identity. Dôležitými aspektmi, ktoré som pri navrhovaní zohľadňovala bolo fyzické/funkčné a vizuálne/materiálne sprístupnenie objektu.

Momentálne tvoria terénne úpravy na obvodě pomyselnú membránu ruiny, cez ktorú ju nie je nutné ani žiadúce príliš konfrontovať. Pôvodná rampa slúžiaca ako verejný prechod skrz budovu je momentálne uzavretá a pravdepodobne nie je v najlepšom statickom stave. V okolí objektu sa nachádzajú väčšinou iba vyšliapané chodníčky a práve nutnosť budovu nekomfortne obchádzať k nej vytvára ešte negatívnejší vzťah. Zamerala som sa preto na určité oblasti v okolí objektu, ktoré som považovala za dôležité pre následné sprístupnenie interiérových oblastí domu. Ide hlavne o vybudovanie vertikálnych verejných komunikácií pozdĺž severnej a južnej strany objektu spolu s vytvorením malých námestí, znovuotvorenie prechodovej rampy a odstránenie existujúceho podstavca pre sochu, ktorá bola už dávnejšie premiestnená do parčíku na opačnej strane cesty.

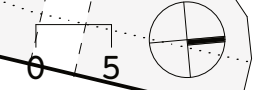
vlastné fotografie z riešenej lokality

Pretváranie ruiny a jej fyzické sprístupňovanie však zároveň otvorili aj tému vizuálneho sprístupnenia. K pôvodným povrchom a textúram som sa snažila pristupovať tak, že ich vzhľad upravujem minimálne, práve preto, aby si celý objekt zachoval charakter urban glitchu. Zásahy do pôvodných povrchových úprav jednotlivých konštrukcií sú motivované odstraňovaním prípadných nebezpečných alebo inak ohrozujúcich javov. Jedná sa napríklad o spálené opadávajúce podhlady, podlahové vrstvy či obklady, ktoré by mohli byť napadnuté plesňou, ale aj odstránenie rozbitých sklenených výplní pôvodných okenných rámov. Rozhodnutia sprevádzali úvahy o miere čistoty/poriadku a nečistoty/neporiadku v priestore a hľadani tenkej hranice medzi týmito dvoma stavmi.

Situácia 1:500

Aj naďalej som však mala dojem, že takéto pretvorenie ešte neprizýva k úplnej komunitnej starostlivosti. Doposiaľ som pracovala s ruinou ako fyzickým objektom sprístupnenia, no nie s komunitou sídliska a mestskej časti ako takými. Preto som sa rozhodla pracovať, podobne ako s existujúcou ruinou, aj s existujúcimi samosprávnymi štruktúrami mestskej časti a do severnej časti objektu, dilatovanej od zvyšku domu, premiestniť dva odbory Úradu mestskej časti Brno-Bystrc, konkrétne odbor bytového hospodárstva a odbor životného prostredia a dopravy.

Dôvodov pre presunutie časti úradu mestskej časti bolo niekoľko. V prvom rade sa z časti objektu stane miesto, ktoré bude navštevované a tým sa návštevníctvo konfrontuje aj so zvyšnými nezadefinovanými priestormi objektu. Vytvorí sa tak kontrast medzi programovou dokončenosťou a nedokončenosťou a podporí sa záujem a zvedavosť. V druhom rade, ide o snahu povzbudiť potenciál urban glitchu ako priestoru komunitnej starostlivosti, ktorá vyžaduje pochopenie, že ponechané priestory patria mestskej časti a preto aj miestnej komunite v susedstve. Vznikajúci záujem o využívanie ponechaného priestoru komunitou bude možné konkrétnejšie riešiť priamo na mieste a bude existovať reálna možnosť dozvedieť sa viac o stave objektu a o prípadných postupoch ako v ňom existovať. Zvolené odbory som vybrala práve kvôli ich agende, ktorá by mohla poskytovať dostatočnú teoretickú aj praktickú edukáciu v tomto smere. Odbor bytového hospodárstva sa zaoberá správou bytového fondu mestskej časti, prenájmom a výmenou obecných bytov ale aj prenájmom nebytových priestorov

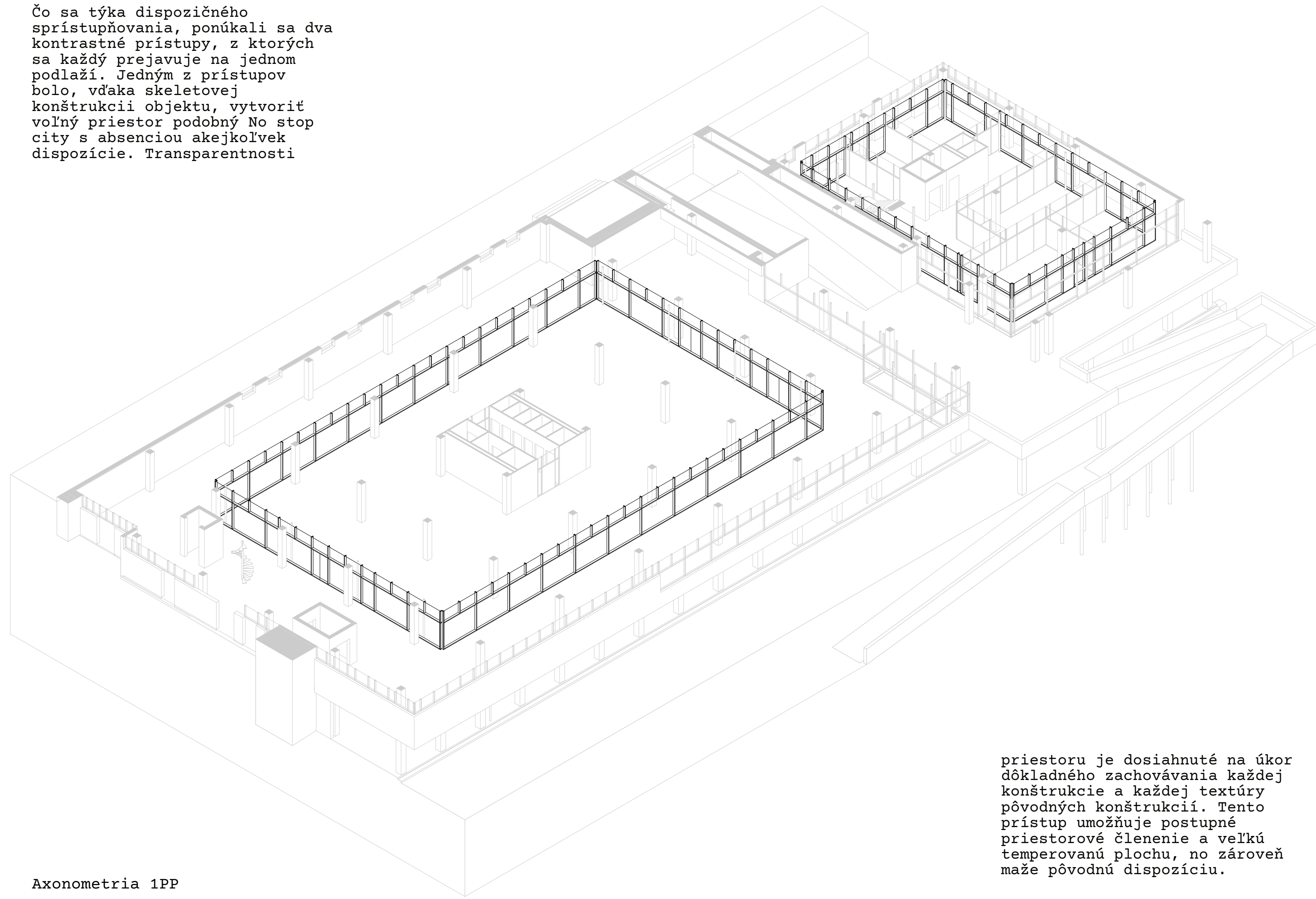
spravovaných mestskou časťou. Ak by hypoteticky objekt znovu spadol do obecného fondu, bolo by možné jeho správu riadiť priamo na mieste. Odbor životného prostredia a dopravy zaisťuje okrem iného aj tvorbu a ochranu životného prostredia, do jeho agendy však spadá aj údržba verejných priestranstiev alebo obecné prospešné práce. Táto agenda ide ruka v ruku s vytváraním starostlivého vzťahu k objektom vo vlastnom susedstve. V treťom rade, presun iba určitej časti úradu decentralizuje inštitúciu úradu a tým poskytuje možnosť zamyslieť sa nad skutočnou samosprávou lokality, ktorú susedstvo obýva. Nakoniec treba dodať, že prítomnosť úradu v rámci objektu nevnímam ako nástroj kontroly a ochrany pred určitými druhmi používania objektu. Práve naopak, myslím si, že jeho prítomnosť vytvára príležitosť rozvinúť komunitný život a možnosť začať budovať organické a neuchopiteľné komunitné dielo.

Zvyšná časť objektu, teda jeho väčšia časť južne od prechodovej rampy, je ponechaná prakticky bez programu, no aj tu bolo dôležité zaoberať sa témou sprístupňovania. Úrad aj bezprogramová zóna sa nachádzajú na 1PP a 1NP, úrad napravo a zóna naľavo od prechodovej rampy. V oboch prípadoch, teda aj pri úrade aj pri bezprogramovej zóne bolo prvým sprístupňovacím krokom vytvoriť izolovanú obálku budovy, no zároveň nadviazať na vizualitu urban glitchu a nezahľadiť bohatosť jeho významov. Z tohto dôvodu bolo dôležité, aj napriek preukázateľne nevyhovujúcim tepelne technickým podmienkam skeletovej konštrukcie, minimalizovať použitie kontaktného zateplenia z interiérovej či exteriérovej strany objektu. V objekte teda vznikajú štyri temperovateľné obálky, nezávisle vložené do pôvodnej konštrukcie, ktorá sa stáva naraz kulisou aj dejiskom priestoru. Týmto riešením bolo možné zachovať pôvodný vzťah povrchov podláh, stropov, stien, stĺpov a takisto pôvodných okenných rámov.

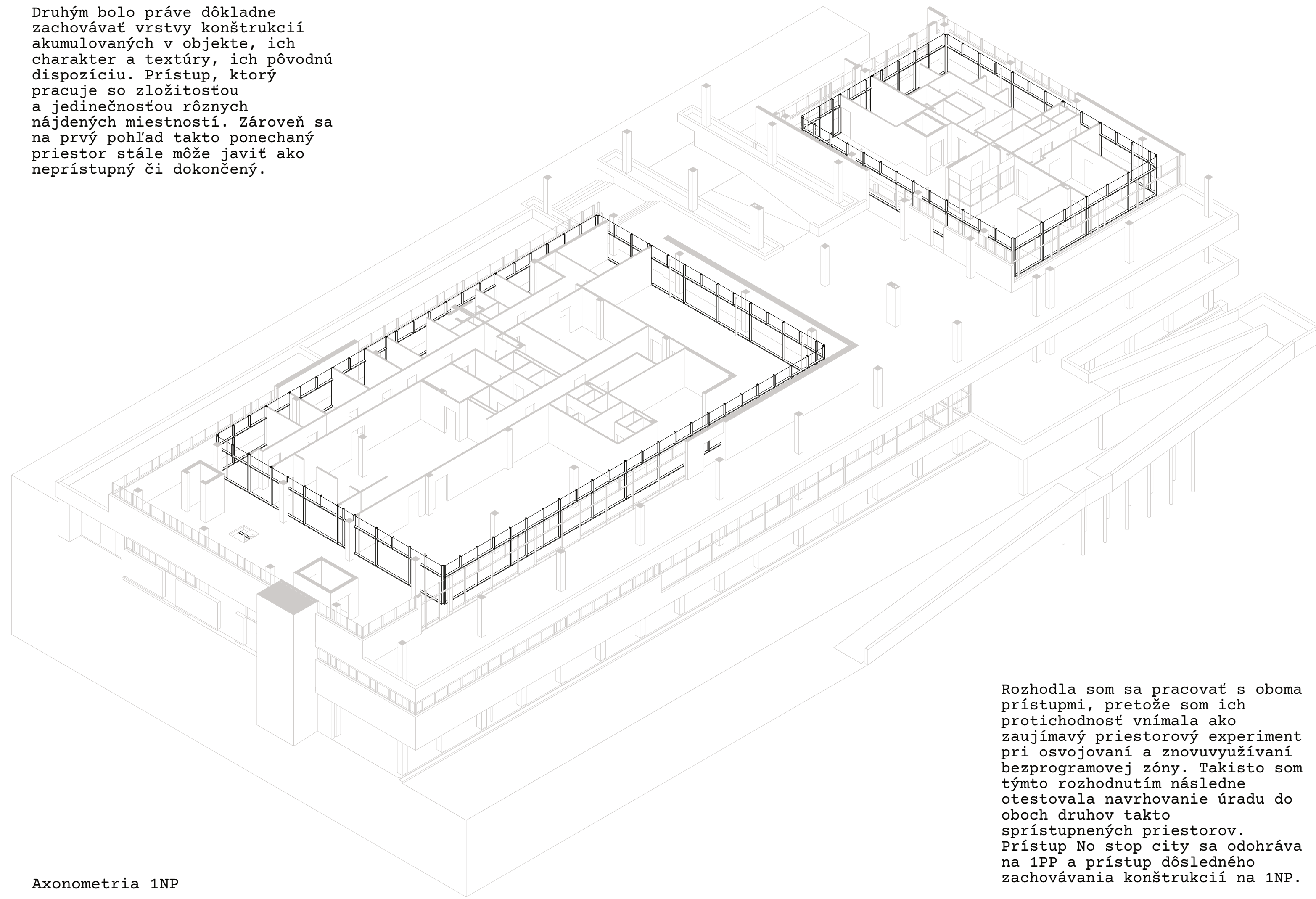
Čo sa týka dispozičného sprístupňovania, ponúkali sa dva kontrastné prístupy, z ktorých sa každý prejavuje na jednom podlaží. Jedným z prístupov bolo, vďaka skeletovej konštrukcii objektu, vytvoriť voľný priestor podobný No stop city s absenciou akejkoľvek dispozície. Transparentnosti

Axonometria 1PP

priestoru je dosiahnuté na úkor dôkladného zachovávaní každej konštrukcie a každej textúry pôvodných konštrukcií. Tento prístup umožňuje postupné priestorové členenie a veľkú temperovanú plochu, no zároveň maže pôvodnú dispozíciu.

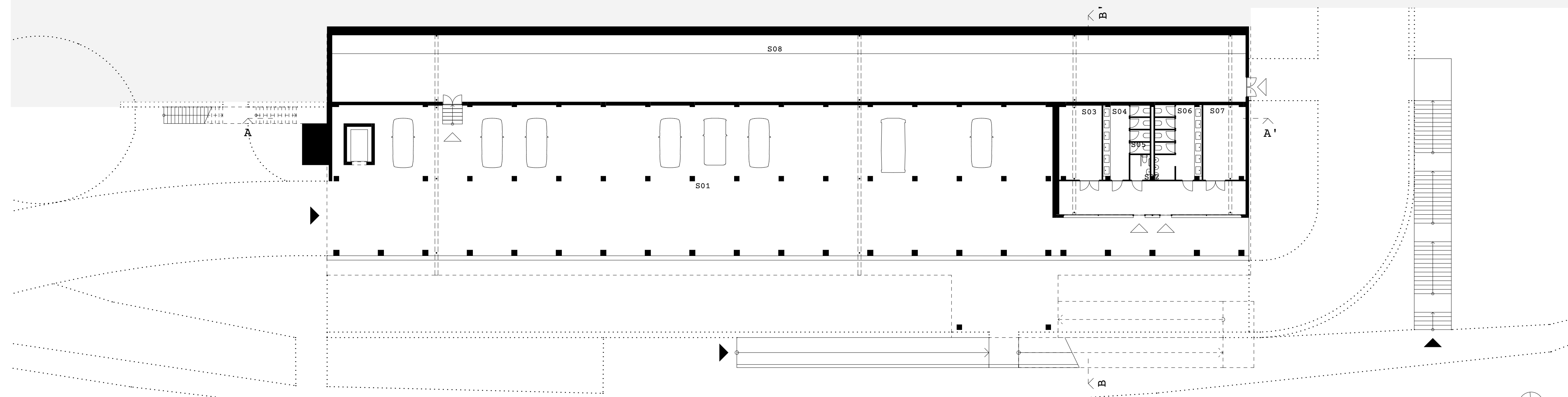
Druhým bolo práve dôkladne zachovávať vrstvy konštrukcií akumulovaných v objekte, ich charakter a textúry, ich pôvodnú dispozíciu. Prístup, ktorý pracuje so zložitou a jedinečnosťou rôznych nájdených miestností. Zároveň sa na prvý pohľad takto ponechaný priestor stále môže javiť ako neprístupný či dokončený.

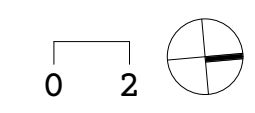
Axonometria 1NP

Rozhodla som sa pracovať s oboma prístupmi, pretože som ich protichodnosť vnímala ako zaujímavý priestorový experiment pri osvojovaní a znovuvyužívaní bezprogramovej zóny. Takisto som týmto rozhodnutím následne otestovala navrhovanie úradu do oboch druhov takto sprístupnených priestorov. Prístup No stop city sa odohráva na 1PP a prístup dôsledného zachovávaní konštrukcií na 1NP.

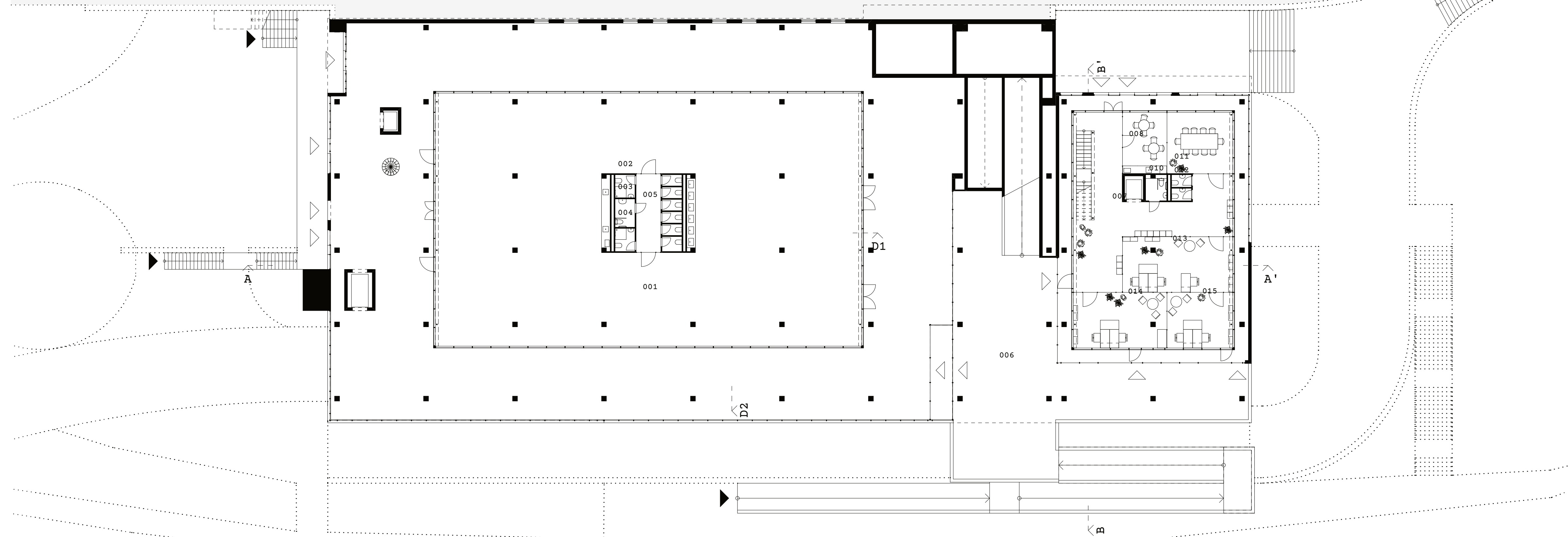
S01	kryté parkovisko	709.2 m ²
S02	krytá terasa	91.9 m ²
S03	sklad	20.4 m ²
S04	verejné WC ženy	19.2 m ²
S05	bezbariové WC	3.4 m ²
S06	verejné WC muži	23.3 m ²
S07	sklad	21.2 m ²
S08	technická chodba	398.8 m ²

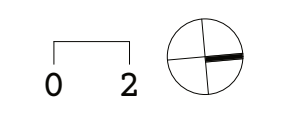
Pôdorys 2PP 1:200

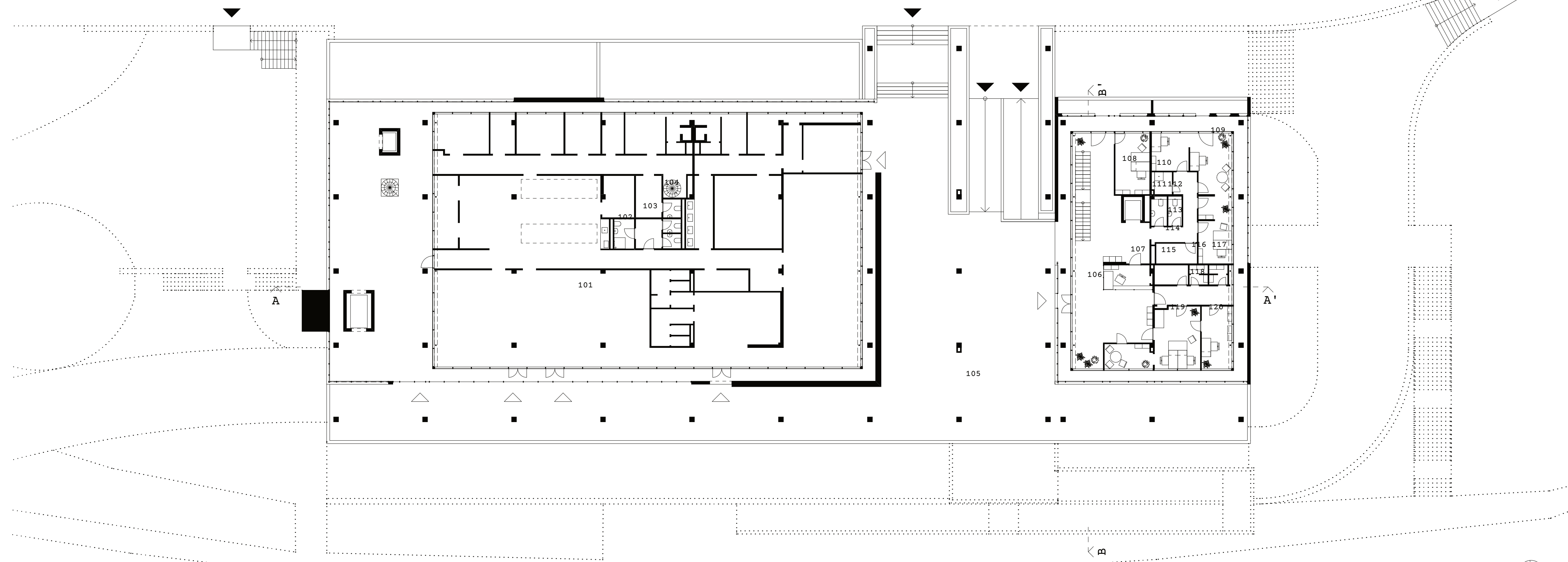
001 priestor 1PP	661.1 m ²	008 kuchynka	17.8 m ²
002 unisex kúpeľňa	3.1 m ²	009 zasadacia miestnosť	26.5 m ²
003 bezbariové WC	3.8 m ²	010 bezbariérové WC	3.8 m ²
004 unisex kúpeľňa	3.1 m ²	011 WC ženy	1.6 m ²
005 unisex WC	24.3 m ²	012 WC muži	1.6 m ²
006 krytá terasa	1247 m ²	013 kancelária	39.8 m ²
007 čakáreň	94.1 m ²	014 kancelária	33.8 m ²
		015 kancelária	23.8 m ²

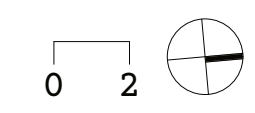
Pôdorys 1PP 1:200

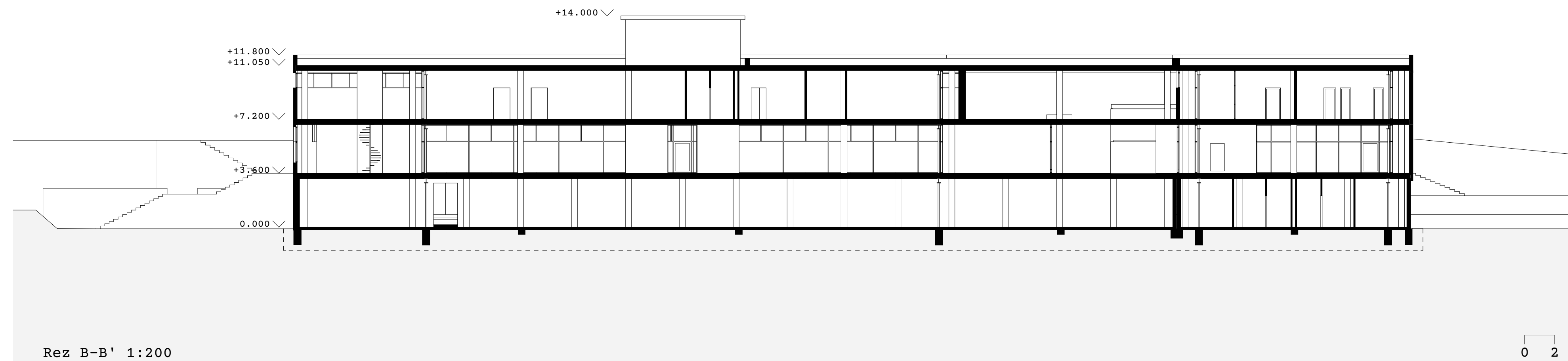
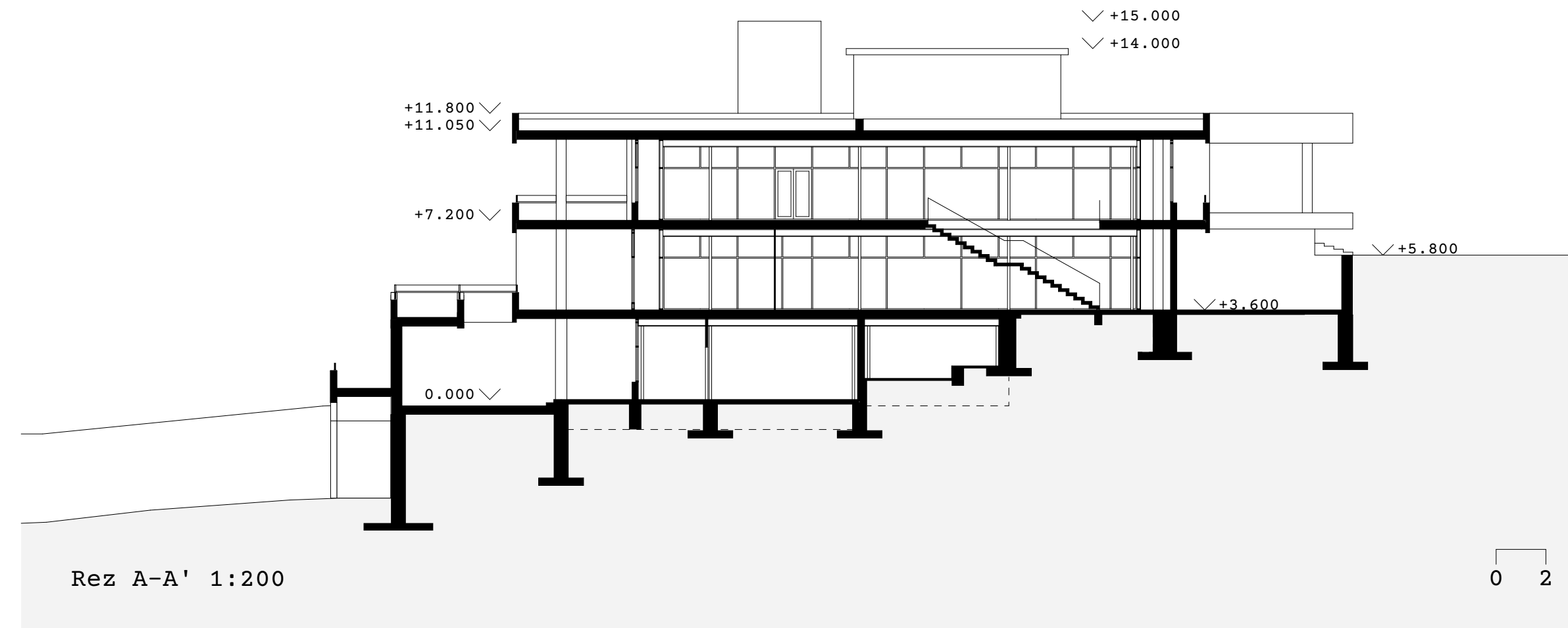

101 priestor 1NP	686.7 m ²	108 kancelária	13.8 m ²	115 pokladňa	4.3 m ²
102 unisex kúpeľňa	4.2 m ²	109 kancelária	40.1 m ²	116 spisovňa	2.3 m ²
103 unisex WC	8.6 m ²	110 upratovacia komora	3 m ²	117 spisovňa	2.3 m ²
104 unisex WC	2.1 m ²	111 WC ženy	3 m ²	118 chodba	10.3 m ²
105 krytá terasa	1047 m ²	112 WC muži	2.6 m ²	119 kancelária	26.8 m ²
106 hlavný vstup	89.6 m ²	113 chodba	11.3 m ²	120 kancelária	12.4 m ²
107 recepcia	8 m ²	114 sklad	5.4 m ²		

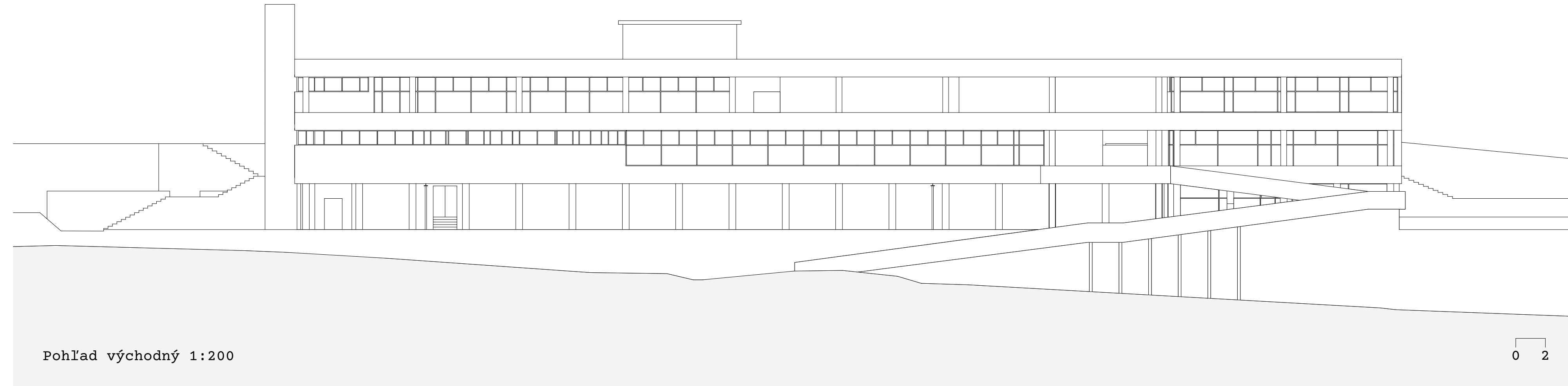

Pôdorys 1NP 1:200

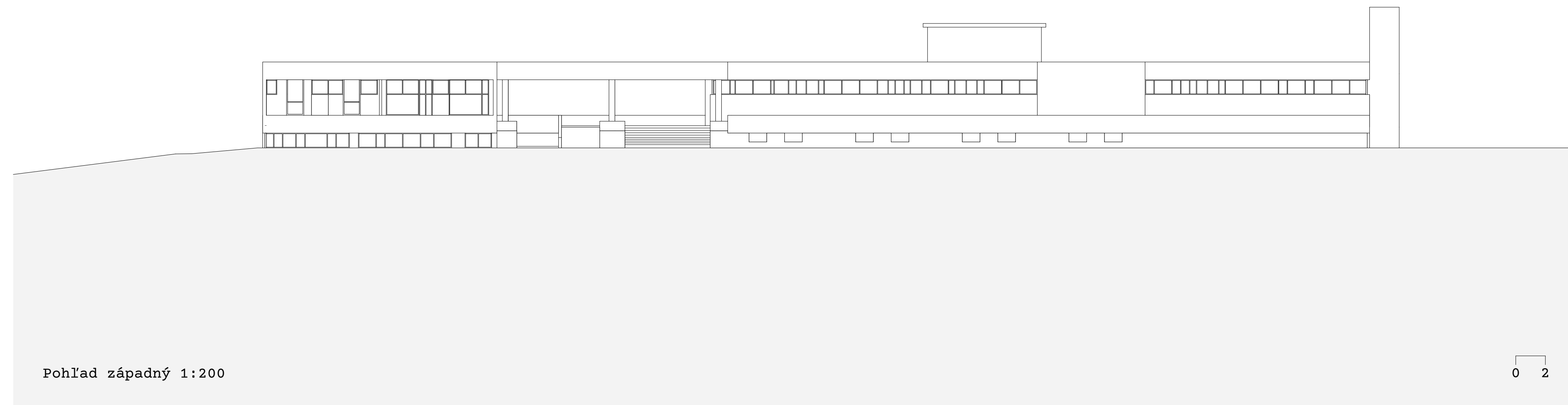
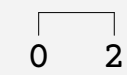

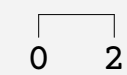
Ďalšou rovinou sprístupnenia interiérových obálok bezprogramových zón bolo vytvoriť aspoň základné zázemie pre dlhší pobyt. V oboch podlažiach je vybudované základné zázemie s WC, kúpeľňou a kuchynkou. Časť objektu slúžiaca ako úrad je navrhnutá na základe bežných programových požiadaviek na chod takejto inštitúcie. Počet pracovných miest odpovedá aktuálnemu počtu pracovných pozícií oboch odborov a ide o návrh administratívneho priestoru.

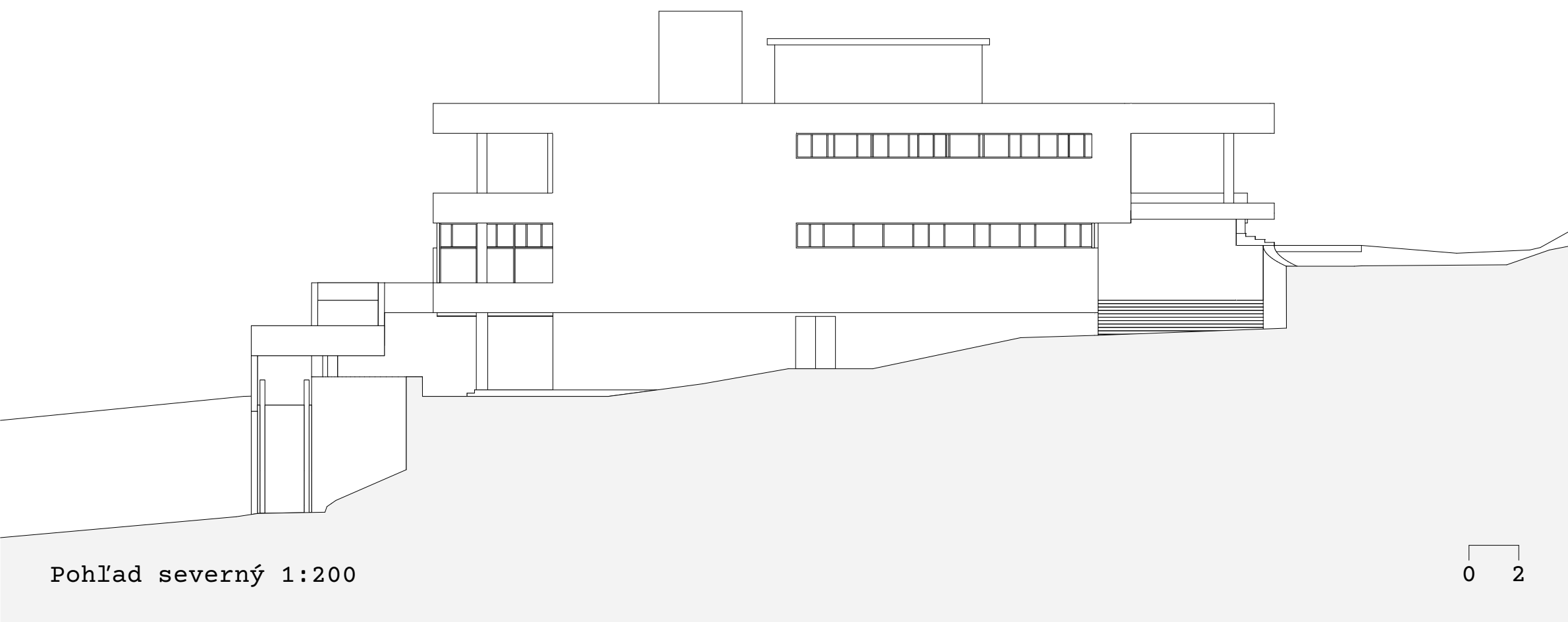
Pohľad východný 1:200

Pohľad západný 1:200

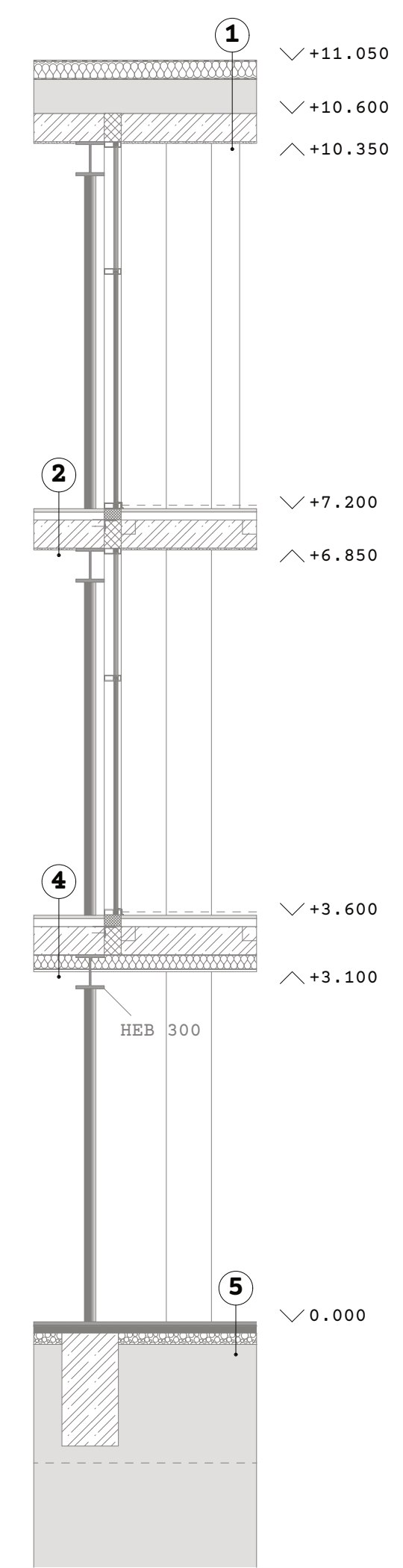
Vo väčšej časti objektu v 2PP vzniká po odstránení obvodových stien a vnútorných konštrukcií krytá parkovacia plocha, ktorá nahrádza súčasné parkovisko na južnej strane objektu. Pomocou nákladného výtahu je možné sa bezbariérovou dopravou dostať do všetkých častí objektu. V menšej časti sú navrhnuté verejné toalety a skladové priestory na mobilný mestský nábytok, ktorý možno rozmiestniť na novo vzniknuté námestia alebo na kryté terasy v objekte.

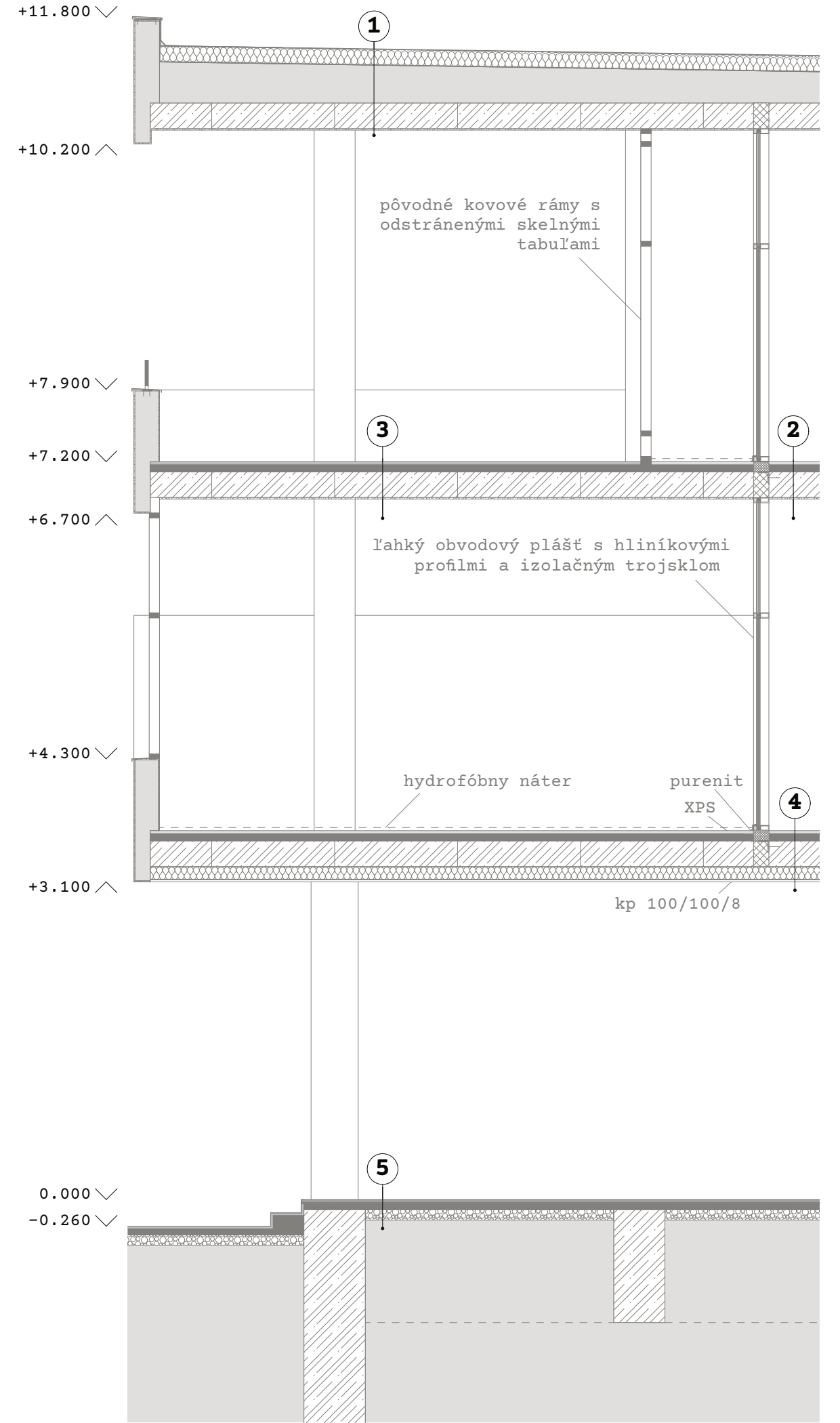
Pohľad severný 1:200

Pohľad južný 1:200

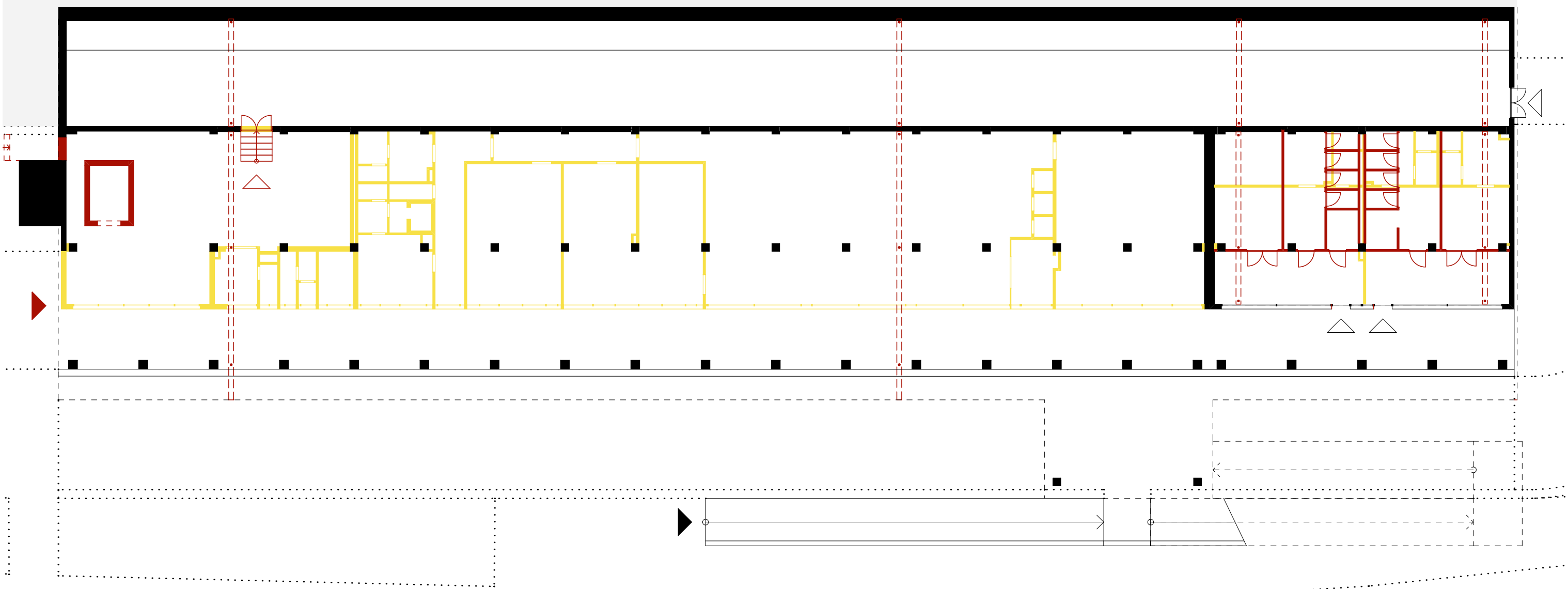
Detail D1 1:50

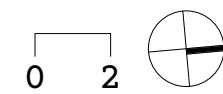
Detail D2 1:50

- ① dodatočné zateplenie strechy**
 - 4 mm - SBS modifikovaný asfaltový pás
 - 150 mm - tepelná izolácia EPS
 - ~8 mm - pôvodná sústava HI asfaltových pásov
 - ~300 mm - pôvodné plynosilikátové strešné prvky
 - 250 mm - železobetónové stropné panely
 - ~15 mm - pôvodná stropná omietka
- ② podlaha 1NP**
 - 0-30 mm - betónová stierka
 - ~30 mm - pôvodné terazzo dlaždice
 - ~70 mm - pôvodná betónová mazanina
 - 250 mm - železobetónové stropné panely
 - ~15 mm - pôvodná stropná omietka
- ③ pôvodná podlaha na terase**
 - ~30 mm - liaty asfalt
 - ~70 mm - pôvodná betónová mazanina
 - 250 mm - železobetónové stropné panely
 - ~15 mm - pôvodná stropná omietka
- ④ podlaha 1PP nad exteriérom**
 - 0-30 mm - betónová stierka
 - ~30 mm - pôvodné terazzo dlaždice
 - ~70 mm - pôvodná betónová mazanina
 - 250 mm - železobetónové stropné panely
 - 5 mm - lepiaci tmel
 - 120 mm - tepelná izolácia EPS
 - 5 mm - výstužná stierka so skelnou tkaninou
 - 20 mm - kabrinový obklad lepený na cementové lepidlo
- ⑤ podlaha 2PP parkovisko**
 - 30 mm - liaty asfalt
 - 5 mm - asfaltobetón
 - 5 mm - HI z asfaltového pásu
 - ~60 mm - pôvodná betónová mazanina
 - ~100 mm - pôvodná štrková vrstva
 - mm - pôvodný terén

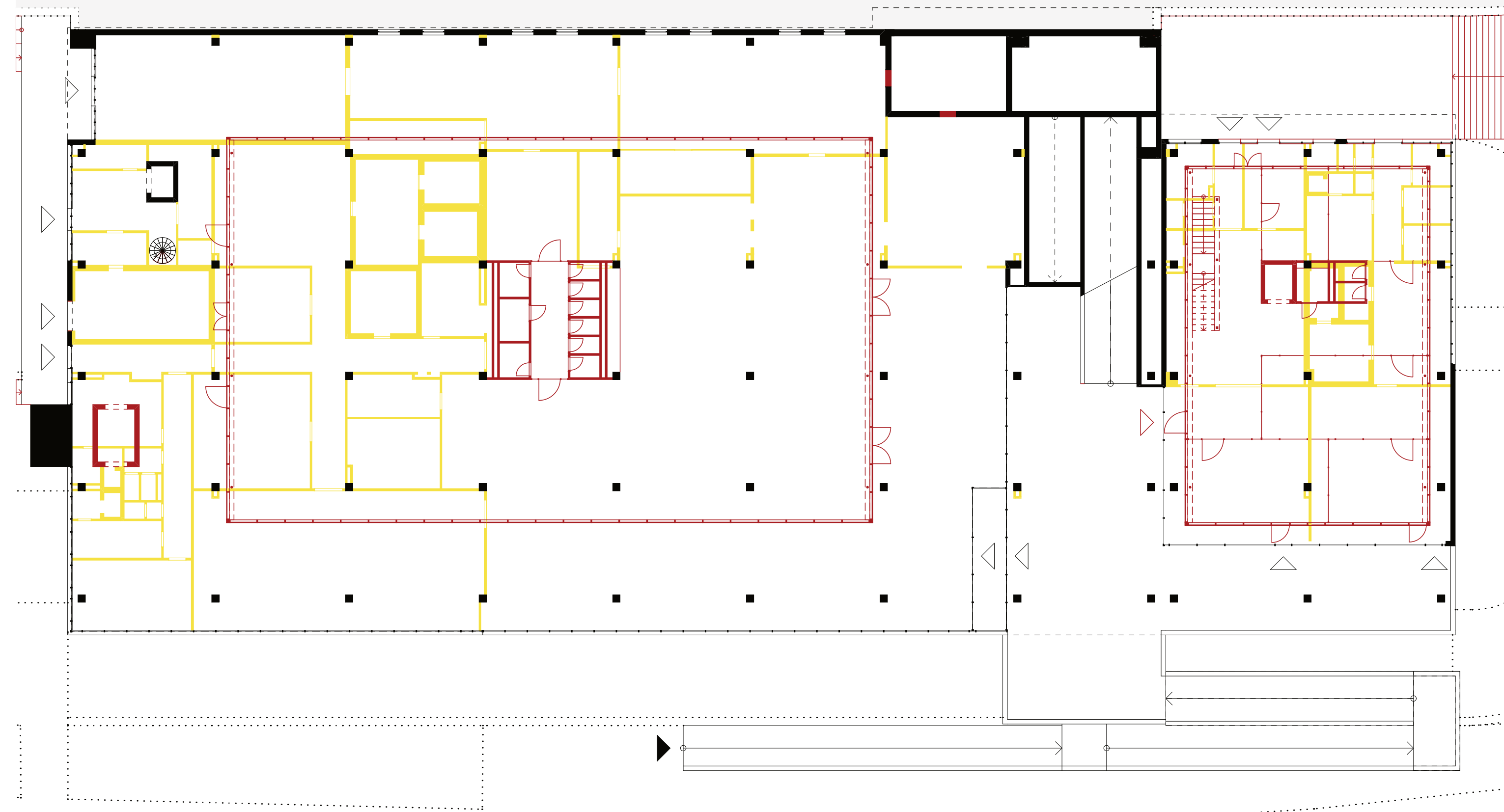
búrané konštrukcie nové konštrukcie

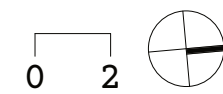
Výkres búracích prác 2PP 1:200

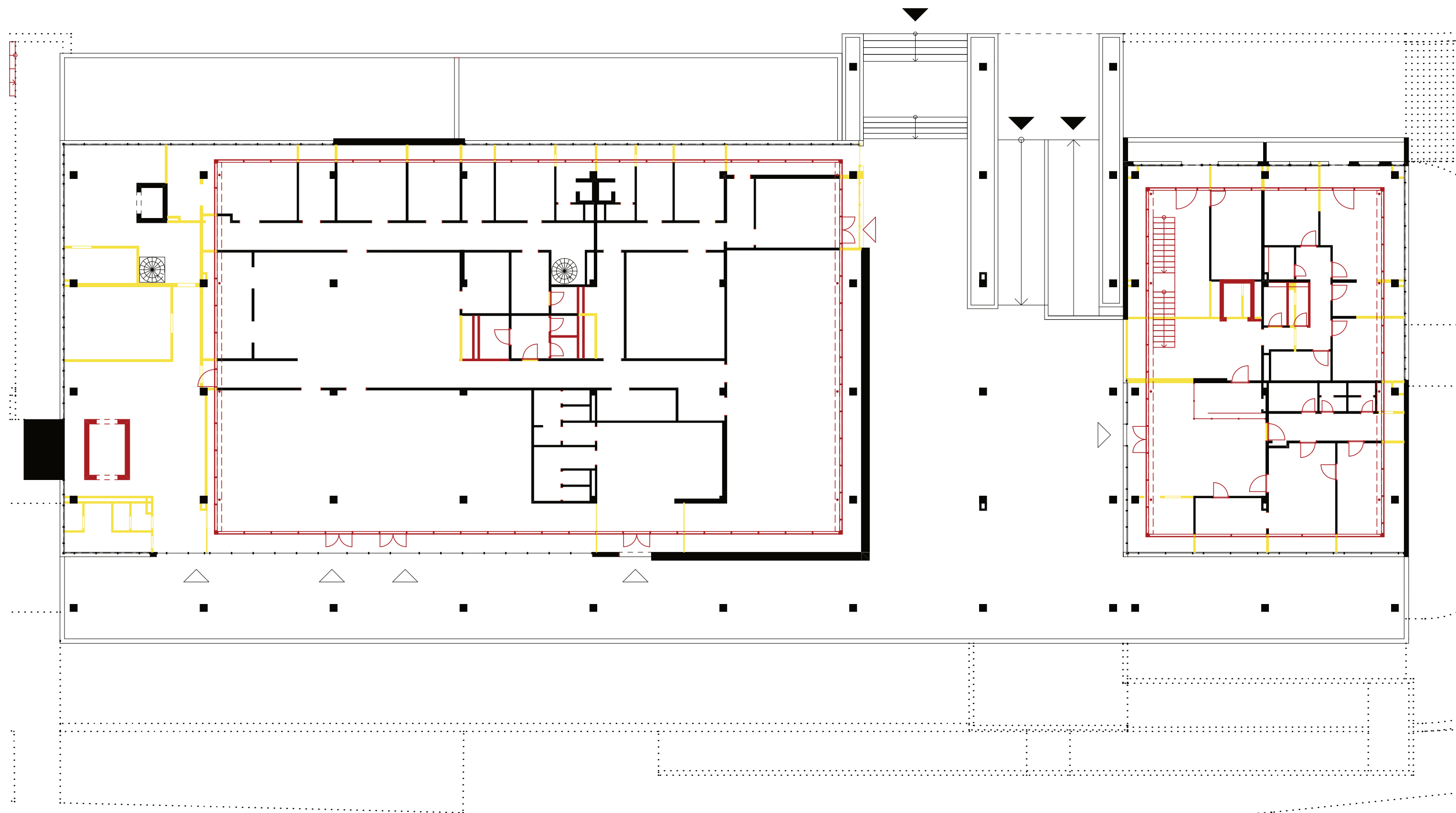

búrané konštrukcie nové konštrukcie

Výkres búracích prác 1PP 1:200

Interiérové obálky sú vytvorené hliníkovým ľahkým obvodovým plášťom s izolačným trojsklom. Problematika tepelných mostov je riešená pomocou vkladania tepelnej izolácie do prerezaných stropných panelov, ktoré sú následne v priečnom smere podporené novou sústavou stĺpov a prievlakov. Týmto riešením sa eliminujú lineárne tepelné mosty a ostávajú iba bodové v mieste pôvodných prievlakov skeletu. Skladba strechy je doplnená o novú tepelne izolačnú vrstvu, rovnako ako aj podlaha nad krytým parkoviskom.

Nové interiérové zariadenie rešpektuje charakter pôvodných textúr no zároveň na seba upozorňuje ako na novú intervenciu do objektu. Povrchy dverí a nábytku sú tvorené prevažne galvanizovanými oceľovými plechmi, ktoré podporujú charakter nedokončenosti alebo rozpracovanosti. V rámci interiérových aj exteriérových úprav sú navrhované nové zábradlia schodísk ako aj nové vstupy do interiérových obálok, ktoré povrchovou úpravou naopak farebne odkazujú na pôvodnú vizualitu objektu

Výsledkom je návrh, ktorý ponecháva objekt, okrem niekoľkých terénnych úprav, takmer v takom istom stave, v akom bol nájdený. A práve to bolo zámerom, odhaliť potenciál glitchu bez zásahu do jeho charakteru.

pohľad na východnú fasádu a kryté parkovisko

východná časť krytej terasy v 1PP

kancelária úradu v 1PP

priestor malého námestia na južnej strane objektu

výhľad z bezprogramovej zóny v 1PP na južné námestie

krytá terasa v 1NP

kancelária úradu v 1NP s výhľadom na základnú školu

pohľad na západnú fasádu úradu so služobným vstupom

hlavný vstup úradu v 1NP

ruiny bývalej kuchyne v bezprogramovej zóne v 1NP

